

Gömda fel – Mörkertal för felaktiga utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen

När en a-kassa upptäcker att ersättning betalats ut felaktigt ska ersättningen som huvudregel återkrävas. A-kassornas arbete med att upptäcka och återkräva felaktiga utbetalningar är omfattande. Det är däremot inte känt hur stor del av de felaktiga utbetalningarna som upptäcks i a-kassornas kontrollarbete. En del av de felaktiga utbetalningarna, det så kallade mörkertalet, blir inte upptäckta.

Det här är en kort version av rapport 2025:3 från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF). Rapporten publicerades den 25 februari 2025. Det är viktigt att arbetslöshetsersättning endast betalas ut till de som har rätt till ersättning. I granskningen har vi uppskattat hur stor andel fel som a-kassorna inte har upptäckt i sina kontroller.

Ta del av rapporten i sin helhet på www.iaf.se

A-kassorna hittar högst två tredjedelar av alla felaktiga utbetalningar

Med hjälp av prediktiva modeller uppskattas mörkertalet till 1,0–2,6 procent och med ett slumpmässigt urval till 1,4–4,3 procent av de tidrapporter som inte tidigare gett upphov till återkrav.

Omräknat till felaktiga utbetalningar för 2024 innebär det att 156–383 respektive 108–498 miljoner kronor uppskattningsvis var felaktiga utbetalningar som ännu inte har upptäckts av a-kassorna. Under 2024 återkrävde a-kassorna 260 miljoner. Det innebär att a-kassorna sammantaget hittade och återkrävde upp till omkring två tredjedelar av de totala felaktiga utbetalningarna i kronor för 2024. En tredjedel var alltså gömda fel.

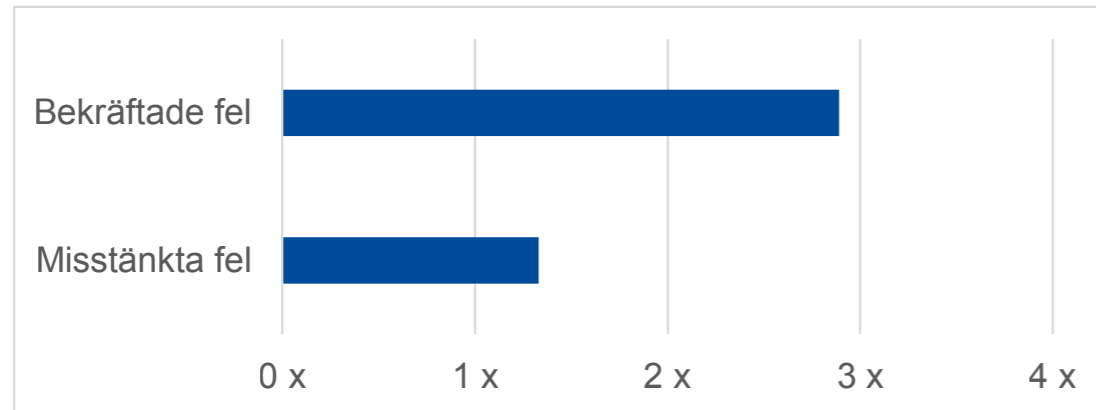
A-kassorna hittar och återkräver olika stor andel felaktiga utbetalningar

Andelen återkrävd arbetslöshetsersättning för den aktuella tidsperioden varierade mellan 1,2 procent och 3,7 procent för samtliga a-kassor. Det betyder att olika a-kassor hittar olika stor andel felaktiga utbetalningar. Vi fann inget tydligt samband mellan andelen återkrav och det uppskattade mörkertalsintervallet, men granskningen visade att ett större antal tidrapporter har samband med högre nedre gräns för mörkertalet.

Ett riskbaserat urval är ett mer effektivt urval

Granskningen visar att det är mer träffsäkert att i kontroller av utbetald arbetslöshetsersättning välja ut tidrapporter baserat på förhöjd risk för felaktigheter enligt prediktiva modeller, så kallade riskbaserade urval, än att använda slumpmässiga urval. Riskbaserat urval identifierar tre gånger fler ärenden med bekräftade felaktiga utbetalningar än slumpurval, även om det totala antalet identifierade felaktiga utbetalningar var lågt, se diagram 1. Vi bedömer att riskbaserade urval baserade på AI-modeller kan bidra till en effektivare och mer träffsäker kontroll, mindre antal ärenden behöver granskas för att upptäcka samma antal felaktiga utbetalningar.

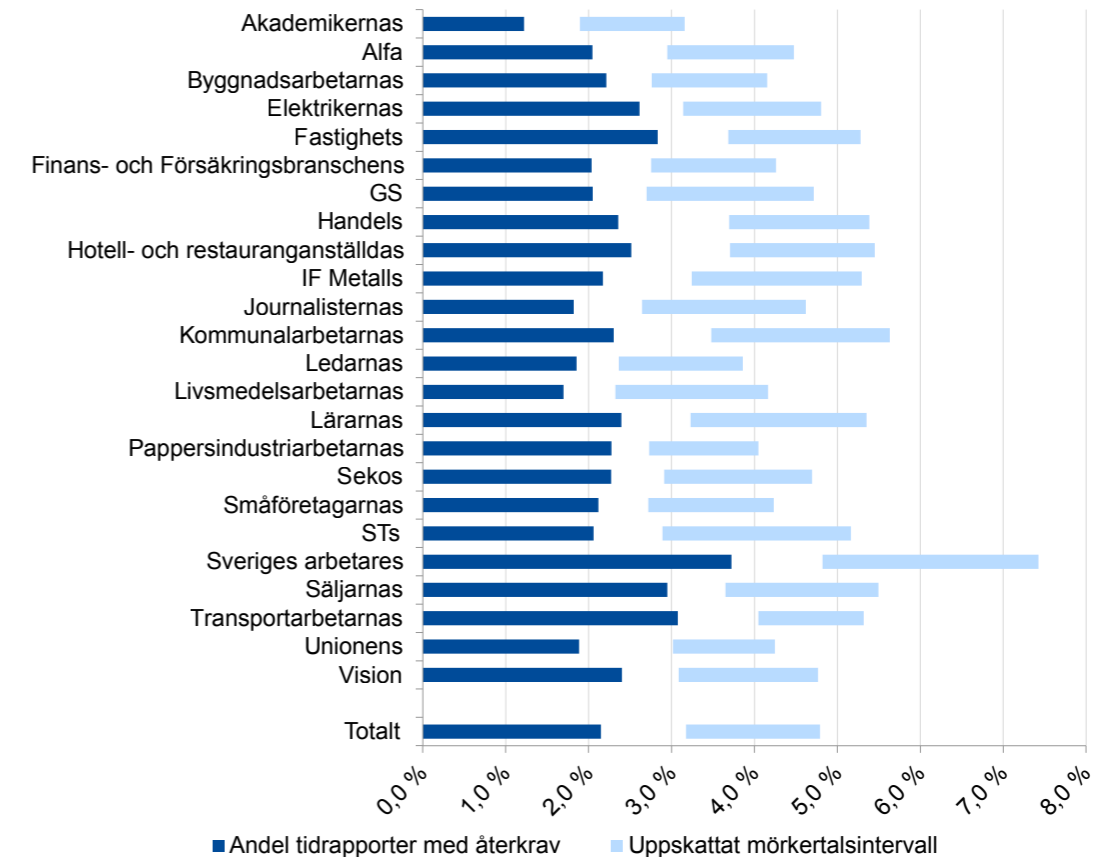
Diagram 1: Förbättring av träffsäkerhet med riskbaserat urval jämfört med slumpurval

Mörkertalet för upptäckta fel varierar stort mellan a-kassorna

Det är en stor variation i både andelen upptäckta felaktiga utbetalningar och de skattade mörkertalen mellan a-kassorna. Granskningen visar att det riskbaserade urvalet gav en uppskattning att skillnaden i mörkertalen av upptäckta felaktiga tidrapporter varierar mellan 0,5 och 3,7 procent, se diagram 2.

Diagram 2: Andel tidrapporter med återkrav samt uppskattat mörkertalsintervall för 2021–2023

Om denna granskning

I denna granskning har vi använt AI-baserade prediktiva modeller för att identifiera ärenden där det finns hög risk för att pengar har betalats ut felaktigt och där detta inte upptäckts. Vi kallar detta för gömda fel.

Vi har utgått dels från data om utbetalningar dels från bakgrundsinformation om ersättningstagare för åren 2021–2023. Därefter har ett urval av a-kassor genomfört extra manuella kontroller av ärendena för att kontrollera om det faktiskt rör sig om felaktiga utbetalningar.

Vi har även undersökt om ett riskbaserat urval är mer effektivt att använda för att hitta felaktiga utbetalningar än ett slumpmässigt urval.